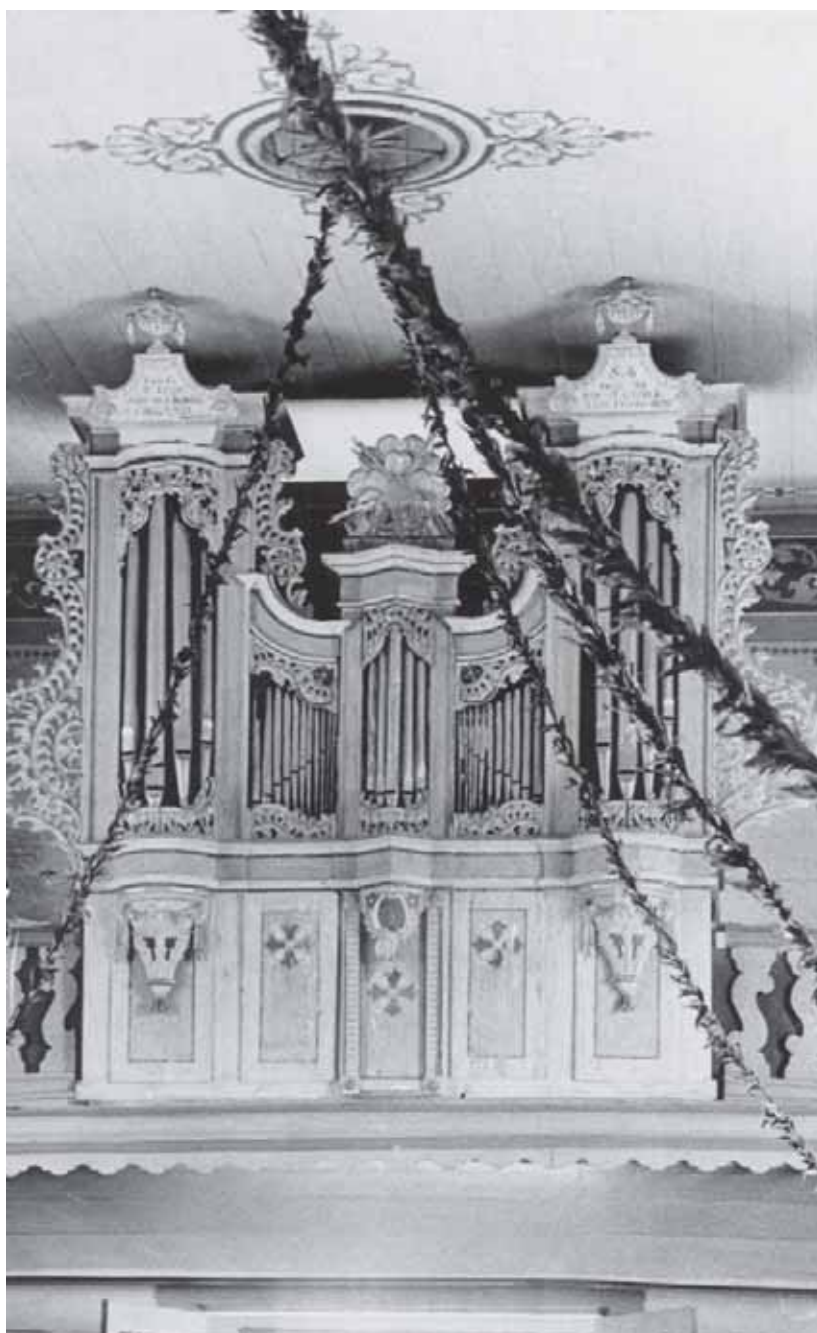

SENOSIOS GAURĖS BAŽNYČIOS VERTYBĖS

MEČISLOVO SAKALAUŠKO NUOTRAUKOS

Senosios Gaurės bažnyčios vargonai ir
skulptūros. Fotografuota 1964 metais

Viena iš Gaurės bažnyčioje buvusių Kryžiaus kelio stočių. Fotografuota 1964 m.

Gaurės kapinių geležiniai kryžiai. Fotografuota 1964 metais

OPLANKIO (GREIŽĖNŲ) PILIAKALNIS

Oplankio (Greičėnų) piliakalnį (dar ir Kalėnų vardu vadinamas), iš rytų, pietų ir vakarų pusės juosia Jūros upės slėnis. Piliakalnis yra apie 1 km į šiaurę nuo Oplankio kaimo. Jis įrengtas I tūkstantmečio viduryje – II tūkstantmečio pradžioje. Piliakalnio aikštelė ovali, pailga šiaurės vakarų-pietryčių kryptimi. Šlaitai statūs, pietryčiuose – iki 25 m aukščio. Aikštelė yra buvusi ariama, todėl apardyta, šiaurės rytų kraštas išgriuvęs. Aikštelė ir pylimas nukirsti, šlaitai apaugę lapuočiais. Piliakalnį 1963 m. žvalgė Lietuvos istorijos instituto darbuotojai.

Į šiaurę ir vakarus nuo piliakalnio, 3 ha plote, yra buvusi papėdės gyvenvietė. XIX a., Tilžės mokytojas, puikus krašto tyrėjas Eduardas Gizevijus aprašė ir užrašė to kašto dainas. 1897–1898 metais tyrė Albertas Becenbergeris. Tyrinėta ir 1990–1992 metais. Čia buvo rasta laužaviečių, molinis verpstukas, gyvulių kaulų, grublėtos ir lygios keramikos, akmeninis galąstuvus. Už 200 m į šiaurę nuo piliakalnio, šalia papėdės gyvenvietės, yra V–VI a. kapinyno liekanos. Šis kapinynas tyrinėtas 1897–1898 bei 1990 metais. Piliakalnį su šalia esančiu senkapiu jungia buvusios senovės gyvenvietės teritorija. Nuo Oplankio (Greičėnų) piliakalnio 22 km į pietus – Pagramančio piliakalnis, ta pačia kryptimi už 21 km – Naujininkų piliakalnis, už 18 km – Matiškių, už 12 km – Dapkiškių. Į šiaurę nuo Oplankio (Greičėnų) piliakalnio arčiausiai yra Opstainių II piliakalnis. Jis – už 9 kilometrų. Rytų pusėje už 11 km – Auštupių, už 8 km – Kreivėnų, už 5 – Vartūliškių, už 2 – Gilandžių piliakalniai. Vakaru pusėje artimiausias piliakalnis yra už 23 kilometrų. Dar toliau (už 34 km) – Meškininkų piliakalnis.

OPLANKIO (GILANDŽIŲ) PILIAKALNIS

Oplankio (Gilandžių) II tūkstantmečio pradžioje įrengtą piliakalnį vietiniai gyventojai vadina ir Papiliakalniu bei Šventkalniu. Jis dunkso dešiniajame Uplankio upelio kranto iškyšulyje, šalia Oplankio ežero (buvusio Oplankio vandens malūno tvenkinio). Piliakalnis ir jo prieigos apaugusios medžiais. Netoli piliakalnio, apie 200 m. į šiaurę, yra Greičėnų senkapis, už griovos, – buvusi nedidelė senovės gyvenvietė. Jos teritorijoje yra rasta keramikos dirbinių.

OPLANKIO DVARAS

Prie kelio, vedančio iš Lauksargių į Vilkyškius, šalia Jūros upės, Uplankėlių kaimo ir Oplankio ežero, per kurį teka Uplankio upelis (Barzupis), – Oplankio dvaro sodyba. Ši vietovė Uplankiu yra vadinta. Tai geriausiai Tauragės rajone iki mūsų dienų išlikęs dvaro ansamblis. Jis suskirstytas į tris funkcines zonas. Pagrindinėje – buvusi dvaro centro sodyba. Antroje – ekonomo ir dvaro darbininkų sodyba, o trečioje – malūnininko sodyba. Išlikęs XIX a., istorizmo laikotarpiu, statytas dviaukštis, dvišlaitis raudonų plytų mūro, tinkuotas dvaro rūmų pastatas yra stačiakampio plano. Jo šiaurės rytinėje dalyje pristatytas dviaukštis korpusas. Šiuo metu dvaro centrinis pastatas yra avarinės būklės. Pastato viduje yra nemažai originalių interjero įrangos ir puošybos detalių, tarp jų ir mediniai sienų paneliai, vestibulio sienų tapybos fragmentai, kuriuose matosi heraldiniai motyvai. Įdomūs mediniai laiptai, lenkti turėklai, medinės vidaus durys. Vertingi išlikę gipso lipdiniai, parketo ir plytelių grindų fragmentai.

Dvaro sodybos šiaurės rytų dalyje – ūkinė zona. Joje – šuliny su akmeniniu rentiniu ir iš plytų pastatyta buvusi nedidelė duonos kepykla. Ji stačiakampė, stogas dvišlaitis, dengtas čerpėmis. Iš išlikusių ūkininių pastatų architektūrinio požiūriu vertingiausias yra svirnas, kuris pastaraisiais metais naudotas kaip sandėlis. Tai raudonų plytų dviaukštis stačiakampio plano pastatas. Virš pagrindinio fasado frontono yra buvęs dekoratyvinis ažūrinis bokštelis, kuris nugriuvo 1992 metais. Į svirną savo architektūra panašūs ir keli kiti ūkiniai pastatai. Buvęs kumetynas ir dvaro tarnautojų namas pastatytas liaudies tradicinės ir Klaipėdos krašto architektūros įtakoje. Originalumu išsiskiria buvusi dvaro malūnininko sodyba. Joje yra išlikęs tik gyvenamasis namas ir medinis ūkinis pastatas. Tai klasicizmo ir liaudiškos architektūros bruožų turintis stačiakampis raudonų plytų baltai tinkuotas pastatas ant aukšto cokolio, kuriame įrengtas didelis rūsys. Ant cokolyje įmūryto akmens įskaitoma namo statybos data – 1938 metai. Iki mūsų dienų išliko ir netoli dvaro sodybos centro, kitoje Malūnežerio tvenkinio pusėje, buvusios karčemos du pastatai. Jie stovi prie kelio, kaip ir kiti dvaro sodybos pastatai yra sumūryti iš raudonų plytų.

Sovietmečiu visi dvaro sodybos pastatai, kuriuos buvo galima pritaikyti gyventi žmonėms, buvo rekonstruoti ir paversti butais. Tuo laikotarpiu dvaro sodyboje pastatyta nemažai menkaverčių pastatų, medinis buvusios mokyklos pastatas. Kiti pastatai buvo naudojami ūkio reikmėms. 1990 m. sunaikinta senoji dvaro užtvanka ir pastatyta nauja. Oplankio tvenkinys suformuotas I–II a. termo-karstinio ežerėlio vietoje ir yra vienas seniausių tokios rūšies tvenkinų Žemaitijoje.

Žinių apie šio dvaro savininkus yra išlikę nedaug. Žinoma, kad prieš Antrąjį pasaulinį karą jis priklausė Eimui (Heimsui ?). Tuo metu dvaro ūkis klestėjo, jame buvo plėtojama gyvulininkystė. Karo metais dvarininkas žuvo, o jo žmona su vaikais pasitraukė gyventi į Vokietiją.